

ESMi peidetud kihid

Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) üle käiv vaidlus riigikohtus peidab endas mitut kihti. Pealmine on õiguskantsler Indrek Tederi arvamus, et ESMi asutamisleping on põhiseadusevastane. Aga selle varjus käib debatt Euroopa tuleviku üle.

Välisminister Urmas Paet ütles teisipäeval riigikohtus, et liiga tihti räägime sellest, et anname midagi ära. Tema mõttest motiivi võttes: liiga tihti räägime, et Euroopa tulevik otsustatakse kuskal mujal.

Tederi kaebust riigikohtule võib võtta kui tippjuristi soovi vaielda selgeks viimase suure kriisi lahendamiseks ette võetud sammude mõju Euroopa Liidu ülesehitusele ja toimimisele. Eesti-sisene sellekohane debatt on olnud üsna tagasihoidlik.

Põhiseadusele vastavuse vaidluses on väga tähtis raha. Paari sendi pärast ei tõuse tuli. ESMiga võtab Eesti maksumaksja kohustuse tasuda 1,3 miljardit eurot. Eesti SKT oli mullu 16 miljardit.

Pragmatiliselt võttes on rahandusminister Jürgen Ligil õigus, kui ütleb, et 1,3 miljardist räägivad lihtsameelsed inimesed, kes ei arvesta tegelikku majandusolukorda. Tegelikud riskid on märksa väiksemad. Kui näiteks Kreekale lae-

natud 100 miljonit tuleb maha kanda, siis Eesti vastutus selles on ju kaduvväike – 0,2 protsenti.

Aga seda raha saaks ka millekski enamaks tarvitada. Praktiliselt hädavajalikke paigutusi leiab. Küsimus on, miks peaksime oma raha kellelegi ära kinkima. Väites, et ESM on tulus finantseerimistehing, kahtlevad nii harimatud taksojuhid kui ka haritud juristid. ESMi tegelikuks eesmärgiks on finantsinvestorite rahustamine, ja gades võlakoorma all ägavate riikide kohustust nendega, kel võlg väiksem või kes suudavad oma kohustusi maksta.

Õigusteadlane Carri Ginter ütles riigikohtu istungil, et Euroopas on seni olnud kombeks, et väike vend peab nõustuma, kui suuremad vennad tema õuna ära söövad. Enam piltlikumalt on keeruline kirjeldada Euroopa toimimise põhimõtteid. Et tähtis pole rahakott ega rahvaarv, vaid igal riigil on üks hää ja õigus kaasa rääkida. Finantskriis on sundinud otsima lahendusi, kus väikese venna õuna saaks ära süüa temalt küsimata.

Euroala eesmärk on toimida kui tervik, kel ühine raha ja ühine vastutus selle eest. Rahvusriikide liiduna ülesehitatud Euroopal on keeruline leppida föderaalriigiga, millel üks eelarve ja maksusüsteem. ESMist föderaalriigini on pikk maa, kuid liikumise suunas pole kahtlust.

PÄEVA KOMM

**Euroala eesmärgiks on toimida
kui tervik, kel ühine raha ja
ühine vastutus selle eest.**

Põhiseaduse, ESMi ja Euroopa tuleviku kohta saab lugeda ka homsest arvamus- ja kultuurilisast AK.

